

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على رسول الله محمد وآله أجمعين.

تاریخ ادبیات یکی از درسهای مهم رشته زبان و ادبیات عربی است. به تجربه ثابت گشته است که بسیاری از دانشجویان مقطع کارشناسی این رشته، بهره چندانی از آن نمی‌برند، و می‌توان گفت چیزی از آن در ذهنشان باقی نمی‌ماند یا اکثر آن را از یاد می‌برند.

از سوی دیگر، درس **مکالمه عربی** نیز از موقعیت بهتری برخوردار نیست و دانشجویان آن، با گذراندن چندین واحد درسی، استفاده بهینه‌ای از آن نمی‌برند.

بنابراین تصمیم گرفته شد تا در حد توان در این زمینه، کاری انجام شود؛ لذا طرحی تهیه شد که به عنوان **کتاب درسی یا کمک‌درسی**، بتواند هم جنبه علمی داشته باشد و هم رسالت مکالمه را انجام دهد، زیرا بسیاری از اساتید توانمند این رشته، به بهانه اینکه درس مکالمه، یک درس علمی نیست و از آن فایده چندانی نصیبشان نمی‌شود، غالباً از تدریس آن شانه خالی می‌کنند.

به هر روی با توجه به اینکه **شیوه تدریس مکالمه**، حرف اول را می‌زند و موفقیت در آن، تنها در گرو عکس و شکل و جملات کوتاه نیست! بلکه دانشجو در صورتی که با یک روش صحیح، به فراگیری مکالمه بپردازد، در زمان کوتاهی می‌تواند به راحتی، به عربی فصیح رایج در کشورهای عرب‌زبان، صحبت کند و هیچ واژه‌ای نداشته باشد، مقرر شد، کتابی تدوین شود که تأمین‌کننده **هر دو هدف** یاد شده باشد، تا دانشجویان بتوانند با زبان گفتگو، مباحث مهم تاریخ ادبیات را نیز به طور غیر مستقیم فرا گیرند.

در راستای آنچه گفته شد، با برخی از اساتید فن مشورت نمودم و در نهایت با کمک دوست عزیزم جناب آقای **دکتر عبدالأمیر عناد الغزالی** به اجرای آن همت گماشتم که آنچه اکنون ملاحظه و مطالعه می‌کنید، در بسیاری از نکات مثبت خود مدیون همفکری و همکاری ایشان است.

روش کار و تدریس

- در این کتاب تلاش بر آن بوده است تا درسها، بیشتر رنگ مکالمه داشته باشد؛ لذا از سویی، واژه‌ها و اصطلاحات روز در آن به کار رفته، و از سوی دیگر، امهات تاریخ ادبیات عربی به زبانی ساده و گویا آورده شده است، تا ضمن تأمین هدف یاد شده، ملال آور هم نباشد.

- این نوشته، گرچه به مهم‌ترین مباحث تاریخ ادبیات عربی به طور گذرا اشاره کرده است، ولی نباید از آن انتظار یک کتاب کامل تاریخ ادبیات را داشت، لذا برای آگاهی بیشتر می‌توان به منابع مراجعه نمود.

- کتاب در ابتدا با گفتگوی دو نفر آغاز می‌شود که یکی از آنان در کنکور سراسری شرکت کرده، و پس از اعلام نتیجه نهایی، موفق به قبولی در رشته زبان و ادبیات عربی می‌گردد، و با مراجعه به دانشگاه، ثبت نام نموده و به انتخاب واحد می‌پردازد، و در اولین روز تحصیل، در کلاس درس تاریخ ادبیات عربی حاضر می‌شود... .

در این راستا، دانشجو با شمار زیادی از اصطلاحات محاوره‌ای ضروری نیز آشنا می‌شود که کمتر در دسترس اوست.

- تمرینهای کتاب نیز از ویژگیهای خاصی برخوردار است که عبارت‌اند از:
  - أ) تمرینها، به شکلی برنامه‌ریزی شده است که انجام دقیق و صحیح آنها، باعث ورزیدگی و پیشرفت در تکلم می‌شود (به شرطی که پاسخها از متن مکالمه‌ها و متون و... استخراج، و پس از نوشتن به بیان دیگری شرح داده شود). همچنین تمرینها به گونه‌ای لحاظ شده است که دانشجوی فارسی‌زبان، افزون بر آگاهی از لغتها و اصطلاحات لازم، شیوه مناسب‌تری را برای به کارگیری اعداد و ضمائر و افعال تجربه می‌کند.
  - ب) علاوه بر اهتمام به اصل مهم **تکرار**، دانش‌افزایی نیز در تمرینها مد نظر قرار گرفته است.
  - ج) در بخش ترجمه از عربی به فارسی، علاوه بر کمک به درسهای «ترجمه و فن ترجمه» برخی از سؤالها، به شکلی مطرح شده‌اند که افزون بر ایجاد توانایی بر ترجمه، پیام و بار مفهومی نیز دارند.
- یادآور می‌شود که برای پیشرفت در فراگیری مکالمه، **باید درسها حتما با صدای بلند خوانده شوند**.
- توصیه می‌شود علاوه بر پاسخ دادن کتبی به سؤالها، و انجام صحیح و کامل تمرینها، دانشجویان در کلاس به صورت گفتگوی شفاهی و سخنرانی به آنها پاسخ دهند، و هرگز از روی نوشته نخوانند.
- مطالب هر درس باید به بیان دیگری، و با استفاده از واژه‌های کتاب و غیره، بازگو شود؛ چرا که ارائه حفظی مطالب در اینجا کارساز نیست! بنابراین، دانشجو ملزم است که پس از قرائت، تکرار و تمرین هر درس، بدون استفاده از کتاب، مطالب آن را برای خود یا دیگران بازگو نموده و شرح دهد.
- پیشنهاد می‌شود، در درس مکالمه ۲ و ۳ به عنوان کتاب درسی و در درس تاریخ ادبیات و ترجمه، به عنوان کمک‌درسی، از این کتاب استفاده شود.
- در پایان، ذکر این نکته ضروری به نظر می‌رسد که این روش، خالی از کاستی و اشتباه نیست؛ بنابراین از تمامی سروران عزیز، اساتید، دانشجویان و سایر صاحب‌نظران، تقاضا دارم همان گونه که پس از انتشار کتاب **تعلیم مکالمه**، ما را از دیدگاه خویش بهره‌مند نمودند، در این خصوص نیز از دیدگاههای خویش، بی‌نصیبمان نگذارند.
- به هر روی، امیدوارم این اثر ناچیز، گام ارزنده‌ای باشد برای گسترش زبان وحی الهی که همان زبان قرآن کریم است، و قدم مثبتی باشد در خدمت به زبان شیرین فارسی که زبان مادری این مرز و بوم است.

والحمد لله رب العالمین

مصطفی شیروی خوزانی

بهار ۱۳۸۵